

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 27 päivänä elokuuta 2013

629/2013

Laki valvotusta koevapaudesta

Annettu Helsingissä 23 päivänä elokuuta 2013

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään valvotun koevapauden täytäntöönpanosta. Valvotusta koevapaudesta säädetään myös rikoslain (39/1889) 2 c luvun 8 §:ssä.

2 §

Valvotun koevapauden tarkoitus ja sisältö

Valvotun koevapauden tarkoituksena on suunnitelmallisella ja asteittaisella vapauttamisella ylläpitää ja edistää vangin valmiuksia sijoittua yhteiskuntaan.

Valvotun koevapauden sisältönä on koeva-

pauteen sijoitetulle toimeenpanosuunnitelmassa määrätty velvollisuus pysyä asunnossaan, osallistua hänelle määrättyyn toimintaan ja noudattaa muita tässä laissa säädettyjä velvollisuuksia. Valvottu koevapaus voidaan panna täytäntöön muussakin sopivassa paikassa, johon koevapauksen sijoitettu hoidon, kuntoutuksen tai muun vastaavan syyn perusteella sijoitetaan, jolloin noudatetaan soveltuvin osin, mitä tässä laissa säädetään asunnosta.

Koevapauden täytäntöönpanoa valvotaan siten kuin tässä laissa säädetään.

3 §

Valvottuun koevapauksen sijoittamisen edellytykset

Sen lisäksi, mitä rikoslain 2 c luvun 8 §:ssä säädetään, vangin valvottuun koevapauksen sijoittamisen edellytyksenä on, että:

1) koevapaus edistää vankeuslain (767/2005) 4 luvun 6 §:n mukaisen rangaistusajan suunnitelman toteutumista ja vanki suostuu tämän lain 7 §:ssä tarkoitettuun valvontaan;

2) vangin käyttäytymisestä rangaistusajana sekä hänen henkilöstään ja rikollisuudesta saatujen tietojen perusteella koevapauden ehtojen noudattamista voidaan pitää todennäköisenä;

3) vangilla on käytössään koevapauden täytäntöönpanoon soveltuva asunto tai muu 2 §:ssä tarkoitettu paikka;

4) vanki sitoutuu noudattamaan 4 §:ssä tarkoitettua lääkehoitoa ja siihen mahdollisesti liitettyä muuta hoitoa ja tukea koskevia määräyksiä, jos sellainen asetetaan koevapauden ehdoksi;

5) vanki suostuu kirjallisesti siihen, että Rikosseuraamuslaitos on tarpeen mukaan yhteydessä koevapauden täytäntöönpanoon liittyviin viranomaisiin, yksityisiin yhteisöihin ja henkilöihin koevapauden edellytysten selvittämistä taikka ehtojen noudattamista koskevissa asioissa sekä että nämä voivat salassapitoa koskevien säännösten estämättä ilmoittaa Rikosseuraamuslaitokselle ehtojen rikkomisesta;

6) vanki sitoutuu noudattamaan yhteydenpitoa koskevia määräyksiä ja muita 2 §:ssä tarkoitettua asunnon ulkopuolella liikkumiseen ja toimintaan liittyviä välttämättömiä kirjallisia ehtoja;

7) vanki sitoutuu olemaan käyttämättä päihdyttäviä aineita ja rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitettuja dopingaineita koevapauden aikana sekä sitoutuu tässä laissa säädettyyn päihdeettömyyden valvontaan; sekä

8) vanki suostuu siihen, että Rikosseuraamuslaitos selvittää 2 §:ssä tarkoitettua asunnon ja 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua toimintaan osallistumispaikan soveltuvuuden koevapauden täytäntöönpanoon.

Koevapauteen sijoittaminen edellyttää lisäksi, että vangin kanssa samassa asunnossa asuvat täysi-ikäiset henkilöt ovat omasta vakaasta tahdostaan suostuneet koevapauden täytäntöönpanoon asunnossa. Suostumus annetaan kirjallisena. Alle 18-vuotiaan mielipiteen selvittämisestä ja hänen kuulemisestaan säädetään 9 §:ssä.

4 §

Lääkehoito ja psykososiaalinen hoito koevapauden ehtona

Valvotun koevapauden ehdoksi voidaan asettaa, että seksuaalirikoksesta tuomittu vanki sitoutuu noudattamaan Rikosseuraamuslaitoksen lääkärin hänelle asettamia seksuaalirikoksen uusimisen ehkäisemiseksi tarkoitettua lääkehoitoa koskevia määräyksiä ja sitoutuu tällaisen lääkehoidon valvontaan. Lääkehoitoa koskevien määräysten noudattamisen lisäksi ehdoksi voidaan asettaa, että vanki sitoutuu noudattamaan psykososiaalista hoitoa ja tukea koskevia määräyksiä. Tällöin ehdoksi asetetaan myös, että vanki sitoutuu jatkamaan lääkehoitoa sekä siihen mahdollisesti liitettyä muuta hoitoa ja tukea sekä suostuu niitä koskevien määräysten noudattamisen valvontaan myös ehdonalaisessa vapauudessa.

Vangin on annettava suostumuksensa lääkehoitoon kirjallisesti Rikosseuraamuslaitoksen lääkärille. Lääkärin on ennen suostumuksen antamista selvittävä vangille lääkehoidon vaikutukset.

Rikosseuraamuslaitoksen on ennen koevapauteen sijoittamista selvittävä vangille lääkehoidon lopettamisesta aiheutuvat seuraukset. Seuraamuksista säädetään 26 §:ssä ja ehdonalaisen vapauden valvonnasta annetun lain (782/2005) 10 a §:ssä.

5 §

Toimintavelvollisuus

Koevapauteen sijoitetun on osallistuttava valvontatapaamisiin, tehtävä työtä taikka osallistuttava koulutukseen, kuntoutukseen, toimintaohjelmiin tai muuhun vastaavaan, hänen toimintakykyään ja sosiaalisia valmiuksiaan ylläpitävään tai edistävään toimintaan. Toiminnan on oltava luonteeltaan sellaista, että sitä voidaan luotettavasti valvoa.

Työtä tai muuta toimintaa on oltava vähintään viisi tuntia viikossa siten kuin 14 §:ssä tarkoitettussa toimeenpanosuunnitelmassa määrätään.

Työ tai muu toiminta on ajoitettava muuksi kuin kello 21:n ja kello 6:n väliseksi ajaksi,

jollei toimeenpanosuunnitelmassa työstä tai toiminnasta aiheutuvasta syystä toisin määrätä.

6 §

Asunnossa pysyminen

Koevapauteen sijoitettu on velvollinen pyymään 2 §:ssä tarkoitettussa asunnossaan 14 §:ssä tarkoitettussa toimeenpanosuunnitelmassa ja viikoittaisessa aikataulussa määrätynä aikana. Asunnossa on pysyttävä klo 21:n ja kello 6:n välinen aika, jollei 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua työstä tai toiminnasta aiheutuvasta syystä tai 21 §:stä muuta johdu.

7 §

Valvonta

Koevapauteen sijoitettua ja toimeenpanosuunnitelman noudattamista valvotaan 2 §:ssä tarkoitettuun asuntoon asennettavilla, koevapauteen sijoitetun haltuun annettavilla taikka hänen ylleen ranteeseen, nilkkaan tai vyötärölle kiinnitettävillä teknisillä välineillä taikka tällaisten välineiden yhdistelmällä. Tässä tarkoitettu tekninen väline ei saa mahdollistaa kotirauhan piiriin ulottuvaa, pakkokeinolain (450/1987) 5 a luvun 1 §:ssä tarkoitettua teknistä kuuntelua eikä teknistä katse-
lua.

Valvonnan tekninen toteutustapa ja valvonnan sisältö määritellään yksilöllisesti koevapauteen sijoitettavan vangin arvioitun valvonnan tarpeen perusteella. Valvonta- ja yhteydenpitomääräykset on mitoitettava riittäviksi ehtojen noudattamisen valvomiseksi.

Rikosseuraamuslaitoksen on pidettävä riittävästi yhteyttä koevapauteen sijoitettuun ja paikkaan, jossa koevapauteen sijoitettu osallistuu hänelle määrättyyn toimintaan, sekä tehtävä valvontakäyntejä hänen asuntoonsa ja paikkaan, jossa hän osallistuu toimintaan. Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä ja hänen seurassaan olevalla 29 §:ssä tarkoitettulla apuvalvojalla on oikeus asunnossa pysymisvelvollisuuden ja päihitteettömyyden valvomiseksi ennalta ilmoittamatta päästä koevapauteen sijoitetun 2 §:ssä tarkoitettuun asuntoon. Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä on

oikeus päästä koevapauteen sijoitetun asuntoon myös teknisten valvontavälineiden asentamista, korjaamista ja poisottamista varten.

Valvontakäynneillä on vältettävä aiheettoman huomion herättämistä. Valvonta on suoritettava puuttumatta enempää kenenkään oikeuksiin ja aiheuttamatta suurempaa haittaa kuin on välttämätöntä ja puolustettavaa tehtävän suorittamiseksi.

8 §

Keskusvalvonnan järjestäminen

Valvotun koevapauden keskusvalvonnan järjestämiseen sovelletaan, mitä valvontarangaistuksesta annetun lain (330/2011) 33 §:ssä säädetään.

2 luku

Valvotun koevapauden edellytysten selvittäminen ja valvotun koevapauden valmistelu

9 §

Valvotun koevapauden edellytysten selvittäminen

Vankilassa on selvitettävä vangin edellytykset sijoittua valvottuun koevapauteen hyvissä ajoin ennen mahdollista koevapauteen sijoittamista, jollei se ole rangaistusajan lyhyiden vuoksi ilmeisen tarpeetonta. Erityisesti on arvioitava vangin sitoutumista hänelle asetettavien toimintaa, yhteydenpitoa, päihitteettömyyttä ja asunnon ulkopuolella liikkumista koskevien määräysten ja rajoitusten noudattamiseen.

Jos vangilla on edellytyksiä sijoittua valvottuun koevapauteen, selvitetään vangin asuinolosuhteiden ja paikan, jossa vanki osallistuisi 5 §:ssä tarkoitettuun toimintaan, soveltuvuus koevapauden täytäntöönpanoon. Lisäksi selvitetään koevapauden täytäntöönpanoon suunnitellussa asunnossa asuvien täysi-ikäisten suostuminen koevapauden täytäntöönpanoon ja siihen liittyviin valvontakäynteihin asunnossa. Suostumuksen tulee sisältää vakuutus siitä, että suostumus on annettu omasta vakaasta tahdosta. Alle 18-vuotiaan mielipide on selvitettävä. Tarvittaessa

alaikäistä on kuultava yhteistyössä lastensuojeluviranomaisten kanssa siten kuin lastensuojelulain (417/2007) 20 §:ssä säädetään. Valvotun koevapauden täytäntöönpanoon asunnossa ei saa ryhtyä, jos alaikäinen perustellusta syystä vastustaa täytäntöönpanoa ja hän on ikänsä ja kehitystasonsa puolesta kypsä arvioimaan asiaa.

10 §

Vangin suostumus

Vangille on tarkoin selvitettävä valvottuun koevapauteen liittyvien määräysten ja rajoitusten merkitys sekä seuraamukset niiden rikkomisesta.

Vangin on annettava 3 §:ssä tarkoitetut sitoumukset ja suostumukset valvotun koevapauden valmisteluun ja täytäntöönpanoon kirjallisesti.

11 §

Koevapauden edellytysten selvittäminen vangin aloitteesta

Rikosseuraamuslaitoksen on käsiteltävä vangin hakemus koevapauteen sijoittamiseksi, vaikkei sijoittaminen sisältyisi rangaistusajan suunnitelmaan. Vangin hakemusta ei tarvitse käsitellä uudelleen ennen kuin kaksi kuukautta on kulunut edellisestä päätöksestä, ellei vangin työ-, asunto-, perhe- tai muissa vastaavissa olosuhteissa ole tapahtunut olennaista muutosta.

12 §

Valvotun koevapauden valmistelu

Jos koevapauden edellytykset täyttyvät, vankilassa valmistellaan yhteistyössä vangin kanssa rangaistusajan suunnitelman mukaista toimintavelvollisuutta, selvitetään tukitoimien ja valvonnan tarvetta sekä laaditaan 14 §:ssä tarkoitettu koevapauden toimeenpanosuunnitelma.

Valmistelussa on oltava tarpeellisessa määrin yhteydessä koevapauden täytäntöön-

panoon liittyvien viranomaisten, yksityisten yhteisöjen ja henkilöiden kanssa.

13 §

Pitkäaikaisvankien koevapauden valmistelu

Kun valmistellaan elinkautista vankeutta tai koko rangaistusta suorittavan vangin valvottua koevapautta, vankila antaa lausuntonsa koevapauden edellytysten täyttymisestä. Lausuntoon on liitettävä ehdotus koevapauden toimeenpanosuunnitelmaksi, arvio rangaistusajan suunnitelman toteutumisesta sekä muut tarpeelliset asiakirjat. Ehdotuksen toimeenpanosuunnitelmaksi on sisällettävä 14 §:ssä tarkoitettut tiedot. Asiakirjoihin liitetään vangin sekä 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kirjallinen suostumus. Ehdotus toimeenpanosuunnitelmaksi, muut tarpeelliset asiakirjat ja vankilan lausunto toimitetaan asiaa hoitavan rikosseuraamusalueen arviointikeskukseen.

Arviointikeskuksen on tarvittaessa oltava yhteydessä koevapauden täytäntöönpanoon liittyviin viranomaisiin, laitoksiin, yhteisöihin ja yksityisiin henkilöihin sekä tarvittaessa kutsuttava vanki henkilökohtaisesti arviointikeskukseen arvion tekemistä varten. Arviointikeskus antaa lausuntonsa siitä, ylläpitääkö ja edistääkö valvottu koevapaus elinkautista vankeutta tai koko rangaistusta suorittavan vangin valmiuksia sijoittua yhteiskuntaan, sekä selvittää muiden valvotun koevapauden edellytysten täyttymisen. Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikön lausunnosta säädetään erikseen.

Arviointikeskuksen on viipymättä toimitettava ehdotuksensa toimeenpanosuunnitelmaksi, muut tarpeelliset asiakirjat ja oma lausuntonsa Rikosseuraamuslaitoksen keskuhallintoyksikölle.

14 §

Toimeenpanosuunnitelma

Koevapauden toimeenpanosuunnitelmaan on merkittävä koevapauden alkamisen ja päättymisen päivä. Toimeenpanosuunnitelma sisältää määräykset:

1) koevapauteen sijoitetun asunnosta;
2) toimintavelvollisuuden sisällöstä, viikoittaisesta tuntimäärästä ja tarpeellisista matka-ajoista;

3) koevapauden valvonnasta, sen edellyttämistä teknisistä valvontavälineistä ja valvontatapaamisista;

4) ajasta, jonka koevapauteen sijoitettu on velvollinen pysymään asunnossaan;

5) mahdollisista tietyllä alueella liikkumista sekä rikoskumppanin tai muun nimetyn henkilön tapaamista koskevista rajoituksista;

6) yhteydenpidosta koevapauteen sijoitetun ja Rikosseuraamuslaitoksen välillä;

7) koevapauden asianmukaista täytäntöönpanoa edistävästä tukitoimista;

8) koevapauteen sijoitetun henkilökohtaisten asioiden hoitamiseen varattavasta ajasta;

9) muista vastaavista valvotun koevapauden täytäntöönpanolle välttämättömistä ehdoista.

Toimeenpanosuunnitelmassa on oltava tiedot koevapauteen sijoitetun taloudellisesta toimeentulosta koevapauden aikana.

Jos 4 §:ssä tarkoitettu lääkehoito ja mahdollisesti muu hoito ja tuki on asetettu valvotun koevapauden ehdoksi, toimeenpanosuunnitelma sisältää lisäksi hoitoa ja tukea sekä ehtojen noudattamisen valvontaa koskevat välttämättömät määräykset.

Toimeenpanosuunnitelmaan on liitettävä 3 §:ssä tarkoitettu samassa asunnossa asuvien täysi-ikäisten henkilöiden kirjallinen suostumus koevapauden täytäntöönpanoon ja siihen liittyviin valvontakäynteihin asunnossa.

Rikosseuraamuslaitos laatii erikseen valvotun koevapauden suorittamisen viikoittaisen aikataulun.

15 §

Toimeenpanosuunnitelman vahvistaminen

Vankilan johtaja tai 13 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö vahvistaa toimeenpanosuunnitelman, ja siihen liitetään 10 §:ssä tarkoitettu vangin kirjallinen suostumus. Toimeenpanosuunnitelma annetaan vangille kirjallisesti.

16 §

Toimeenpanosuunnitelman muuttaminen

Olosuhteiden muuttumisen tai muun siihen rinnastettavan perustellun syyn vuoksi toimeenpanosuunnitelmaa voidaan muuttaa.

Suunnitelmaa muutettaessa koevapauteen sijoitettua on kuultava.

3 luku

Koevapauteen sijoitetun velvollisuudet ja niiden noudattamisen valvonta

17 §

Koevapauteen sijoitetun yleiset velvollisuudet

Koevapauteen sijoitettu on velvollinen:

1) osallistumaan 5 §:ssä tarkoitettuun toimintaan ja pysymään 2 §:ssä tarkoitettussa asunnossaan toimeenpanosuunnitelmassa määrättyllä tavalla;

2) noudattamaan toimeenpanosuunnitelmaa ja viikoittaisia aikatauluja;

3) pitämään yhteyttä Rikosseuraamuslaitokseen toimeenpanosuunnitelmassa määrättyllä tavalla sekä ilmoittautumaan Rikosseuraamuslaitoksen yksikössä tai poliisilaitoksella Rikosseuraamuslaitoksen määräämällä tavalla;

4) ilmoittamaan Rikosseuraamuslaitokselle koevapauden täytäntöönpanon kannalta välttämättömät tiedot käyttämästään lääkityksestä;

5) käsittelemään huolellisesti 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuja valvontavälineitä ja noudattamaan niiden käytöstä annettuja ohjeita;

6) päästämään valvontatehtäväänsä suorittavan Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen ja hänen seurassaan olevan apuvalvojan asuntoonsa.

Jos 4 §:ssä tarkoitettu lääkehoito ja mahdollinen muu hoito ja tuki on asetettu valvotun koevapauden ehdoksi, koevapauteen sijoitettu on lisäksi velvollinen noudattamaan niitä koskevia ja toimeenpanosuunnitelmassa vahvistettuja määräyksiä.

18 §

Päihhteettömyys

Koevapauteen sijoitettu ei saa valvotun koevapauden aikana käyttää huumausainelain (373/2008) 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua huumausainetta, alkoholia eikä muuta päihdyttävää ainetta eikä rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitettua dopingainetta eikä olla päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen.

19 §

Päihhteettömyyden valvonta

Koevapauteen sijoitettu on velvollinen päihhteettömyytensä valvomiseksi vaadittaessa antamaan virtsa- tai sylkinäytteen taikka suorittamaan puhalluskokeen. Koevapauteen sijoitettu voidaan myös velvoittaa saapumaan Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön, terveyskeskukseen tai päihdehuoltolain (41/1986) mukaiseen yksikköön virtsanäytteen antamista varten.

Jos koevapauteen sijoitettu on valvontakäynnin tai muun valvontaan liittyvän tilaisuuden yhteydessä taikka 5 §:ssä tarkoitettuun toimintaan liittyvässä tilaisuudessa ulkoisista merkeistä päätellen todennäköisesti alkoholin tai muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen, Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on kirjattava päihtymystilaa koskevat havainnot. Jos päihtymystila on ulkoisista merkeistä päätellen ilmeinen, koetta tai näytettä ei tarvitse ottaa, ellei koevapauteen sijoitettu sitä vaadi. Koevapauteen sijoitetulta, joka ilman pätevää syytä kieltäytyy puhalluskokeesta taikka virtsa- tai sylkinäytteen antamisesta, voidaan määrätä otettavaksi verinäyte.

Jos koevapauteen sijoitetun todetaan puhalluskokeen perusteella olevan alkoholin vaikutuksen alainen, Rikosseuraamuslaitoksen on ryhdyttävä 26 tai 27 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin. Jos koevapauteen sijoitetun todetaan virtsa- tai sylkinäytteen perusteella käyttäneen päihdyttävää ainetta, tulos on varmistettava laboratoriossa, joka täyttää huumausainetestien tekemisestä säädetyt laatuvaatimukset. Samoin on meneteltävä, vaikka pikatestin tulos on negatiivinen, jos

on perusteltua syytä epäillä päihtymystilaa. Jos varmistettu tulos osoittaa koevapauteen sijoitetun käyttäneen huumausainelain 3 §:ssä tarkoitettua huumausainetta taikka lääkettä, jonka käyttämiseen hänellä ei ole oikeutta, Rikosseuraamuslaitoksen on ryhdyttävä tämän lain 26 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

20 §

Lääkehoidon valvonta

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuun lääkehoitoon sitoutuneen vangin on annettava virtsa- tai verinäytteet, jotka ovat välttämättömiä lääketyksen käytön valvomiseksi ja hoidon turvallisuuden varmistamiseksi. Koevapauteen sijoitettu on velvollinen näytteen antamiseksi saapumaan Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikköön tai erikseen määrättyyn yliopistolliseen sairaalaan tai erikoissairaanhoidon yksikköön.

Rikosseuraamuslaitos sopii lääkehoidon järjestämisestä ja lääkehoitoon liittyvästä veri- ja virtsanäytteen ottamisesta yliopistolaisen sairaalan tai erikoissairaanhoidon yksikön kanssa.

21 §

Lupa olla tilapäisesti noudattamatta toimeenpanosuunnitelmaa

Koevapauteen sijoitetulle voidaan yksittäistapauksessa antaa lupa olla noudattamatta 14 §:ssä tarkoitettuun toimeenpanosuunnitelmaan sisältyvää määräystä, jos se on tarpeen koevapauteen sijoitetun perheeseen, terveydenhuoltoon, toimeentuloon taikka työ-, koulutus-, sosiaali- tai asuntoasioiden hoitamiseen liittyvästä tai muusta vastaavasta hyväksyttävästä syystä. Koevapauteen sijoitettu on velvollinen hyvissä ajoin etukäteen hakemaan Rikosseuraamuslaitokselta luvan olla noudattamatta suunnitelmaa.

Koevapauteen sijoitettu voi olla noudattamatta toimeenpanosuunnitelman määräystä ilman etukäteen saatua lupaa, jos se on yksittäistapauksessa välttämätöntä koevapauteen sijoitetun sairastumisen tai muun valvotun koevapauden täytäntöönpanoon vaikuttavan

ennalta arvaamattoman ja pakottavan syyn vuoksi. Tällöin koevapauteen sijoitettu on velvollinen ilmoittamaan asiasta viivytyksettä Rikosseuraamuslaitokselle. Ilmoituksen johdosta tehtävästä päätöksestä säädetään 32 §:ssä.

22 §

Este koevapauden täytäntöönpanolle

Jos koevapauteen sijoitetun 2 §:ssä tarkoitettu asunto vaihtuu tai olosuhteet muuttuvat siten, ettei koevapauden täytäntöönpanoa siellä voida enää jatkaa, Rikosseuraamuslaitoksen on selvítettävä, voidaanko koevapaus panna täytäntöön jossakin muussa paikassa.

Jollei koevapauden täytäntöönpanoa voida jatkaa taikka riittävää valvontaa järjestää 1 momentissa tarkoitettun esteen taikka koevapauteen sijoitetun laitoshoidon vaativan sairauden, tapaturman tai muun näihin rinnastettavan esteen vuoksi, koevapaus on peruutettava ja Rikosseuraamuslaitoksen on toimitettava koevapauteen sijoitettu vankilaan suoritamaan vankeutena jäljellä oleva osa koevapaudestaan.

Valvottu koevapaus voidaan peruuttaa, jos koevapauteen sijoitetun suoritettavaksi tulee ennen koevapautta tehdystä rikoksesta tuomittu uusi vankeusrangaistus tai sakon muuntorangaistus eikä rangaistukseen johtaneen rikoksen laatu ja rikoksen tekemisen olosuhteet huomioon ottaen koevapauden ehtojen noudattamista ei enää voida pitää todennäköisenä. Koevapaus on kuitenkin peruutettava, jos valvotun koevapauden pituus uuden vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon vuoksi ylittäisi kuusi kuukautta, jollei kyseessä ole sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpano.

23 §

Lääkehoitoa koskevan suostumuksen peruuttaminen

Jos koevapauteen sijoitettu peruuttaa suostumuksensa 4 §:ssä tarkoitettuun lääkehoitoon, hänen on ilmoitettava siitä Rikosseuraamuslaitokselle. Tällöin noudatetaan, mitä vankilaan toimittamisesta 27 §:n 3 momentissa ja seuraamuksen määräämisestä 26 §:ssä säädetään.

Jos 20 §:ssä tarkoitettu terveydenhuollon toimintayksikön lääkäri lääketieteellisillä perusteilla päättää lopettaa valvotussa koevapaudessa olevan lääkehoidon, koevapautta ei yksinomaan tästä syystä peruuteta.

24 §

Turvataarkastus

Koevapauteen sijoitettu saadaan tarkastaa koevapauden täytäntöönpanon turvallisuudesta huolehtimiseksi ja järjestyksen turvaamiseksi.

Turvataarkastuksessa Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä on oikeus metallinilmaisinta, muuta vastaavaa teknistä laitetta tai koulutettua koiraa käyttäen taikka vaatteita tunnustelemalla tarkastaa koevapauteen sijoitettu sen varmistamiseksi, ettei koevapauteen sijoitetulla ole hallussaan esinettä tai ainetta, jolla voidaan aiheuttaa vaaraa turvallisuudelle taikka jonka hallussapito on muuten laissa tai lain nojalla kielletty.

Turvataarkastusta tekevällä Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä on oikeus ottaa pois turvataarkastuksessa tai muuten löydetty 2 momentissa tarkoitettu esine ja aine. Pois otetut esineet ja aineet on luovutettava poliisille tai, jos siihen ei ole lain mukaan estettä, palautettava koevapauteen sijoitetulle.

Turvataarkastuksessa on vältettävä aiheettoman huomion herättämistä. Tarkastus on tehtävä puuttumatta enempiä kenenkään oikeuksiin ja aiheuttamatta suurempaa haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi.

25 §

Valvotun koevapauden peruuttaminen suostumuksen peruuttamisen tai edellytysten puuttumisen vuoksi

Jos koevapauteen sijoitetun kanssa samassa asunnossa asuva perustellusta syystä kirjallisesti peruuttaa 3 §:ssä tarkoitettun suostumuksensa, Rikosseuraamuslaitoksen on selvítettävä, voidaanko koevapaus panna täytäntöön muussa asunnossa vai onko se peruutettava.

Jos valvotun koevapauden muut edellytykset eivät enää päätöksen tekemisen jälkeen

täyty, koevapaus peruutetaan siltä osin kuin sitä ei ole vielä suoritettu.

26 §

Seuraamukset velvollisuuksien rikkomisesta

Jos koevapautteen sijoitettu syyllistyy rikokseen taikka törkeästi ja tahallisesti rikkoo tässä laissa tarkoitettuja velvollisuuksiaan, koevapaus voidaan peruuttaa määräjäksi taikka kokonaan, kuitenkin enintään siltä osin kuin sitä ei vielä ole suoritettu. Koevapauteen sijoitettu on tällöin palautettava vankilaan suorittamaan peruutettua osaa koevapaudestaan.

Jos koevapautteen sijoitettu tekee rikoksen, noudatetaan lisäksi, mitä rikoslain 2 luvun 13 §:n 2 momentissa säädetään.

Jos koevapautteen sijoitettu menettelee muulla kuin 1 momentissa tarkoitettulla tavalla tässä laissa säädettyjen velvollisuuksiensa vastaisesti, hänelle on annettava suullinen huomautus tai, jollei sitä pidetä riittävänä, kirjallinen varoitus.

27 §

Velvollisuuksien rikkomisen selvittäminen

Jos koevapautteen sijoitetun epäillään rikokseen velvollisuuksiaan, Rikosseuraamuslaitoksen on tehtävä asiasta selvitys. Selvitykseen on liitettävä esitys ehtojen rikkomisen seuraamuksesta. Selvitystä tehtäessä koevapautteen sijoitetulle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Selvitys toimitetaan vankilan johtajalle, työjärjestyksessä määrätyle apulaisjohtajalle tai rikosseuraamuskesimiehelle, taikka jos koevapautteen sijoitetun epäillään menetteleen tässä laissa säädettyjen velvollisuuksiensa vastaisesti 26 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla, myös yhdyskuntaseuraamus-toimiston johtajalle.

Jos koevapautteen sijoitetun epäillään 26 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla törkeästi rikokseen velvollisuuksiaan eikä asia saada selvitettyksi välittömästi, Rikosseuraamuslaitoksen virkamies voi toimittaa koevapautteen sijoitetun vankilaan velvollisuuksien rikkomisen selvittämisen ja seuraamuksen määräämisen vaatimaksi ajaksi.

28 §

Rangaistusajaksi lukeminen

Jos valvottuun koevapautteen sijoitettu tahallisesti rikkoo 17 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua velvollisuutta pysyä asunnossaan, rangaistusajaksi ei lueta aikaa rikkomusta seuraavan vuorokauden alusta sen vuorokauden loppuun, jolloin koevapautteen sijoitettu palaa asuntoon tai otetaan kiinni vankilaan toimittamista varten.

Jos asunnosta poistumiseen on ollut 21 §:n 2 momentissa tarkoitettu pakottava syy, aika luetaan kuitenkin rangaistusajaksi.

4 luku

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen tehtävät, apuvalvoja ja päätöksenteko

29 §

Virkamiehen nimeäminen ja apuvalvojan määrääminen

Valvotun koevapauden täytäntöönpanosta vastaa tehtävään nimetty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies. Valvotun koevapauden täytäntöönpanoon liittyviä tuki- ja valvonta-tehtäviä voidaan antaa myös Rikosseuraamuslaitoksen muun virkamiehen tehtäväksi. Valvotun koevapauden tarkoituksenmukaisen täytäntöönpanon edistämiseksi Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen avuksi voidaan määrätä tehtävään suostunut henkilö (*apuvalvoja*), jolla on tehtävän hoitamiseen soveltuva rikosseuraamusalan, sosiaalialan, terveysalan tai kasvatustalon koulutus sekä työkokemus. Apuvalvojan tehtävään voidaan määrätä muukin siihen sopiva henkilö, jos se on tarpeellista valvonnan turvaamiseksi.

Rikosseuraamuslaitos tekee apuvalvojan kanssa sopimuksen tehtävän hoitamisesta sekä päättää hänelle valtion varoista maksettavasta palkkiosta ja kulukorvauksesta. Rikosseuraamuslaitoksen ja apuvalvojan välille ei synny virka- eikä työsopimussuhdetta.

Apuvalvojan sovelletaan tehtävässään kielilakia (423/2003) ja rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauksissa (412/1974).

30 §

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen ja apuvalvojan tehtävät

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen tehtävänä on:

1) tukea ja ohjata koevapauteen sijoitettua;
2) olla yhteydessä koevapauteen sijoitettuun ja riittävässä määrin tehdä sekä ennalta ilmoitettuja että ennalta ilmoittamattomia valvontakäyntejä hänen asuntoonsa;

3) olla yhteydessä paikkaan, jossa koevapauteen sijoitettu osallistuu 5 §:ssä tarkoitettuun toimintaan ja tarvittaessa tehdä sinne valvontakäyntejä;

4) olla tarvittaessa yhteydessä koevapauteen sijoitetun kanssa samassa asunnossa asuviin ja alle 18-vuotiaan koevapauteen sijoitetun henkilön huoltajaan, edunvalvojaan tai muuhun lailliseen edustajaan;

5) valvoa koevapauteen sijoitetulle tässä laissa säädettyjen velvollisuuksien noudattamista;

6) ilmoittaa Rikosseuraamuslaitokselle tässä laissa säädettyjen velvollisuuksien rikkomisesta sekä laatia selvitys asiasta;

7) huolehtia muista valvotun koevapauden täytäntöönpanon vaatimista toimenpiteistä.

Apuvalvojan tehtävänä on toimia Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen apuna 1 momentissa säädettyissä tehtävissä. Apuvalvojalla on oikeus tehdä valvontakäyntejä asuntoon ainoastaan Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen seurassa. Apuvalvojan on lisäksi noudatettava Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen hänelle valvotun koevapauden täytäntöönpanoa varten antamia määräyksiä sekä ilmoitettava tälle, jos koevapauteen sijoitettu ei täytä velvollisuuksiaan.

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen ja apuvalvojan on kohdeltava koevapauteen sijoitettua asianmukaisesti sekä niin, ettei koevapauteen sijoitetulle ja hänen kanssaan samassa asunnossa asuville aiheudu tarpeettomasti haittaa.

31 §

Voimakeinojen käyttö

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä on

valvotun koevapauden valvontaan liittyvää virkatehtävää suorittaessaan oikeus käyttää voimakeinoja henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen tai muun henkilön terveyttä uhkaavan teon tai tapahtuman torjumiseksi, valvottuun koevapauteen sijoitetun kiinni ottamiseksi, vankilaan toimittamiseksi, valvonta- ja tarkastustehtävän suorittamiseksi sekä valvontalaitteiden pois ottamiseksi.

Voimakeinojen on oltava tarpeellisia ja olosuhteisiin nähden puolustettavia. Puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat.

Voimankäyttövälineitä saa käyttää ainoastaan asianmukaisen koulutuksen saanut virkamies.

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

32 §

Päätösvalta

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää elinkautista vankeutta tai koko rangaistusta suorittavan vangin valvottuun koevapauteen sijoittamisesta. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää 21 §:n 1 momentissa tarkoitettua luvasta olla tilapäisesti noudattamatta toimeenpanosuunnitelmaa, jos lupa edellyttää poistumista Suomen valtion alueelta.

Vankilan johtaja päättää muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen vankien valvottuun koevapauteen sijoittamisesta. Vankilan johtaja päättää myös 22 §:n 3 momentissa tarkoitettua täytäntöönpanoon tulevan uuden rangaistuksen vaikutuksesta koevapauden täytäntöönpanon jatkamiseen, valvotun koevapauden peruuttamisesta kokonaan tai määrääjäksi ja 26 §:ssä tarkoitettua vankilaan palauttamisesta.

Rikosseuraamuslaitoksen lääkäri päättää 4 §:ssä tarkoitettua lääkehoidon sekä muun hoidon ja tuen aloittamisesta, valvonnasta ja lopettamisesta. Kiireellisessä tapauksessa lääkehoidon voi tilapäisesti keskeyttää myös 20 §:ssä tarkoitettua sairaalassa tai erityis-

sairaanhoidon yksikössä toimiva lääkäri. Tieto hoidon väliaikaisesta keskeyttämisestä välitetään viipymättä Rikosseuraamuslaitoksen lääkärille, joka tekee lopullisen päätöksen lääkehoidosta.

Vankilan johtaja, yhdyskuntaseuraamus-toimiston johtaja, työjärjestyksessä määrätty apulaisjohtaja tai rikosseuraamusesimies päättää 16 §:ssä tarkoitetusta toimeenpanosuunnitelman muuttamisesta, 19 §:ssä tarkoitettun verinäytteen ottamisesta, 21 §:n 1 momentissa tarkoitettua luvasta olla tilapäisesti noudattamatta toimeenpanosuunnitelmaa, 23 §:ssä tarkoitettun suostumuksen peruuttamisen aiheuttamista seurauksista, 26 §:ssä tarkoitettun varoituksen antamisesta ja 33 §:ssä tarkoitettujen matkakustannusten korvaamisesta.

Täytäntöönpanopäällikkö tai työjärjestyksessä määrätty muu virkamies päättää rangaistusajan laskemisesta ja 28 §:ssä tarkoitettua rangaistusajaksi lukemisesta.

Rikosseuraamuslaitoksen virkamies päättää muusta 19 §:ssä tarkoitettua päihteettömyyden valvonnasta kuin verinäytteen ottamisesta, 21 §:n 2 momentissa tarkoitettua luvasta olla tilapäisesti noudattamatta toimeenpanosuunnitelmaa, 24 §:ssä tarkoitettua turvatarkastuksesta sekä turvatarkastuksessa löydettyjen esineiden ja aineiden pois ottamisesta, 26 §:n 3 momentissa tarkoitettua suullisesta huomautuksesta sekä 22 §:n 2 momentissa ja 27 §:n 3 momentissa tarkoitettua vankilaan toimittamisesta.

5 luku

Erinäiset säännökset

33 §

Matkakustannukset

Koevapauteen sijoitetulle maksetaan koevapauden täytäntöönpanon valvontaan liittyvät tarpeelliset matkakustannukset valtion varoista.

Myös 5 §:ssä tarkoitettuun toimintaan liittyvät matkakustannukset voidaan korvata valtion varoista, jos se koevapauteen sijoitetun varattomuus tai matkakustannusten peruste huomioon ottaen on yksittäistapauksessa perusteltua.

Kustannukset maksetaan halvimman julkisen kulkuneuvon käyttämisestä aiheutuneiden kustannusten mukaan.

34 §

Lääkehoidon ja muun hoidon ja tuen kustannukset

Edellä 4 §:ssä tarkoitettua lääkehoidosta ja muusta hoidosta ja tuesta sekä 20 §:ssä tarkoitettua lääkehoidon valvonnasta aiheutuvat kustannukset maksetaan valtion varoista.

35 §

Lääkärin tiedonantovelvollisuus

Edellä 20 §:ssä tarkoitettua sairaalassa tai erikoissairaanhoidon yksikössä toimivalla lääkärillä on salassapitovelvollisuuden estämättä velvollisuus antaa Rikosseuraamuslaitokselle tiedot sen arvioimiseksi, onko koevapauteen sijoitettu noudattanut 4 §:ssä tarkoitettuun lääkehoitoon ja mahdolliseen muuhun hoitoon ja tukeen liittyviä määräyksiä.

36 §

Koevapauden päättyminen

Valvottu koevapaus päättyy, kun koevapauteen sijoitettu päästetään ehdonalaan vapauteen tai kun vankeusrangaistus on kokonaan suoritettu.

Kun valvottu koevapaus toimeenpanosuunnitelmassa tarkemmin määriteltynä ajankohtana päättyy, koevapauteen sijoitetun on tultava Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön täytäntöönpanossa käytettyjen teknisten valvontavälineiden luovuttamista ja muita vapauttamiseen liittyviä toimenpiteitä varten. Valvottu koevapaus voidaan päättää myös niin, että Rikosseuraamuslaitoksen virkamies poistaa käytöstä ja ottaa haltuunsa valvotun koevapauden täytäntöönpanossa käytetyt tekniset valvontavälineet sekä luovuttaa ehdonalaan vapauttamiseen liittyvät asiakirjat koevapauden täytäntöönpanoon käytetyssä asunnossa.

37 §

Etsintäkuulutus

Jos koevapauteen sijoitettua ei tavata eikä hänen oleskelupaikkaansa saada selville, Rikosseuraamuslaitos antaa hänestä etsintäkuulutuksen.

38 §

Virka-apu

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä on oikeus saada virkatehtävänsä suorittamiseksi poliisilta poliisilain (872/2011) mukaista virka-apua.

39 §

Ilmoitus poliisille

Vangin sijoittamisesta valvottuun koevapauteen ilmoitetaan poliisille.

40 §

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus Rikosseuraamuslaitoksen aluejohtajalle voidaan tehdä päätöksestä, joka koskee:

- 1) 11 §:ssä tarkoitettua vangin hakemusta koevapauteen sijoittamisesta;
- 2) 21 §:ssä tarkoitettua tilapäistä lupaa olla noudattamatta toimeenpanosuunnitelmaan sisältyvää velvollisuutta;
- 3) 26 §:n 3 momentissa tarkoitettua varoitusta;
- 4) 25 §:ssä ja 26 §:n 1 momentissa tarkoitettua valvotun koevapauden peruuttamista;
- 5) 28 §:ssä tarkoitettua rangaistusajaksi lukemista;
- 6) 33 §:ssä tarkoitettujen matkakustannusten korvaamista.

Muutoin oikaisuvaatimuksen ja valituksen käsittelyssä noudatetaan, mitä vankeuslain 20 luvun 10—15 §:ssä säädetään.

41 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin:

1) lääkehoitoa koskevien määräysten noudattamisen valvonnasta;

2) apuvalvojan määräämiseen liittyvästä menettelystä;

3) valvottuun koevapauteen liittyvien asiakirjojen laatimisesta, käsittelystä ja sisällöstä;

4) turvatarkastuksesta ja sen kirjaamisesta;

5) koevapauteen sijoitetun epäillyn päihtymystilan toteamisesta ja kirjaamisesta;

6) valvotun koevapauden ehtojen rikkomisen selvittämisestä ja kirjaamisesta;

7) toiminnasta, joka voidaan hyväksyä 5 §:ssä tarkoitetuksi toiminnaksi;

8) voimankäyttövälineistä;

9) koevapauteen sijoitetulle aiheutuneiden matkakustannusten korvaamisesta.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voi antaa tarkemmat määräykset:

1) valvotun koevapauden valmistelusta;

2) menettelystä alaikäisen lapsen mielipiteen selvittämisessä;

3) 9 §:ssä tarkoitetuista tilanteista, joissa valvottuun koevapauteen sijoittaminen on ilmeisen tarpeetonta;

4) valvonnan suorittamisesta;

5) toimintavelvollisuudesta poikkeamisen perusteista;

6) 28 §:n 2 momentissa tarkoitetuista pakottavista ja ennalta arvaamattomista tilanteista;

7) 39 §:ssä tarkoitettujen ilmoituksen sisällöstä.

42 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

43 §

Siirtymäsäännökset

Sellaisen koevapauden täytäntöönpanoon, jota koskeva toimeenpanosuunnitelma on vahvistettu ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 23 päivänä elokuuta 2013

Tasavallan Presidentti
SAULI NIISTÖ

Oikeusministeri *Anna-Maja Henriksson*